

Oordeel: Gehandeld overeenkomstig de zorgvuldigheidseisen

Samenvatting: Na het bezoek van de consulent verslechterde de toestand van patiënt plotseling dermate dat deze instemde met palliatieve sedatie om zijn lijden te verlichten. Ondanks palliatieve sedatie ontwaakte hij na enkele uren en bleef hij wakker. Patiënt gaf toen aan levensbeëindiging te wensen. De arts voerde de levensbeëindiging uit. Hij was zich bewust van het onderscheid tussen palliatieve sedatie en euthanasie.

OORDEEL

van de Regionale toetsingscommissie euthanasie voor de Regio (...) betreffende de melding van levensbeëindiging op verzoek

van:

(...), huisarts

verder te noemen: de arts

bij:

(...)

verder te noemen: patiënt

geconsulteerd werd:

(...), medisch specialist, tevens SCEN-arts

verder te noemen: de consulent

1. PROCEDURE

De commissie heeft van de gemeentelijke lijkschouwer de stukken ontvangen als bedoeld in artikel 10 van de Wet op de lijkbezorging inzake de melding van de arts van levensbeëindiging op verzoek bij patiënt.

De navolgende stukken zijn ontvangen:

Formulier lijkschouwer

Verslag arts en een telefonische aanvulling d.d. (...)

Verslag consulent

Aanvullende gegevens:

- specialistenbrief
- patiëntenjournaal
- schriftelijke wilsverklaring

2. FEITEN EN OMSTANDIGHEDEN

Uit de verslaglegging van de arts en de consulent en de overige ontvangen gegevens is gebleken ten aanzien van:

a. Karakter van het lijden, voorlichting en alternatieven

Patiënt, een man van 50-60 jaar, was sinds vijf jaar voor het overlijden bekend met een gemetastaseerd prostaatacarcinoom. In de laatste maanden voor het overlijden ging zijn toestand verder achteruit. Genezing was niet meer mogelijk. De behandeling was uitsluitend nog palliatief van aard. Het lijden van patiënt bestond uit extreme vermoeidheid, pijn, dyspneu, hikken, braken en progressief krachtsverlies. Hij was volledig afhankelijk van de zorg van anderen geworden en leed onder de uitzichtloosheid van zijn situatie.

Patiënt ervoer zijn lijden als ondraaglijk. De arts was ervan overtuigd dat het lijden voor patiënt ondraaglijk en naar heersend medisch inzicht uitzichtloos was.

Er waren geen voor patiënt aanvaardbare mogelijkheden meer om het lijden te verlichten.

Uit de stukken kan worden afgeleid dat de arts en de specialisten patiënt voldoende hebben voorgelicht over de situatie waarin hij zich bevond en zijn vooruitzichten.

b. Verzoek tot levensbeëindiging

Patiënt had eerder met de arts over euthanasie gesproken.

Vier dagen voor het overlijden heeft patiënt de arts om daadwerkelijke uitvoering van de levensbeëindiging verzocht.

Volgens de arts was er sprake van een vrijwillig en weloverwogen verzoek.

c. Consultatie

De arts raadpleegde als consulent een onafhankelijke SCEN-arts. De consulent bezocht patiënt drie dagen voor de levensbeëindiging nadat hij door de arts over patiënt was geïnformeerd en inzage had gekregen in de relevante medische documentatie.

De consulent gaf in zijn verslag een samenvatting van de ziektegeschiedenis en de aard van het lijden van patiënt.

In zijn verslag kwam de consulent mede op basis van het gesprek met patiënt tot de conclusie dat aan de zorgvuldigheidseisen was voldaan.

d. Uitvoering

De arts heeft de levensbeëindiging op verzoek uitgevoerd met de middelen, in de hoeveelheid en op de wijze als aanbevolen in de KNMG/KNMP Richtlijn Uitvoering euthanasie en hulp bij zelfdoding van augustus 2012.

e. Mondelinge aanvulling

Omdat er tijdens de behandeling van de melding vragen bij de commissie waren gerezen met betrekking tot de uitvoering van de levensbeëindiging, heeft het arts lid van de commissie telefonisch contact gehad met de arts.

In het telefoongesprek heeft de arts toegelicht dat de toestand van patiënt enkele dagen na het bezoek van de consulent plotseling verslechterde. Patiënt gaf toestemming voor palliatieve sedatie. Met palliatieve sedatie intermitterend zou gepoogd worden het lijden van patiënt te verlichten. Ondanks subcutane toediening van 40 mg dormicum en 10 mg morfine, werd patiënt na enkele uren wakker en bleef hij wakker. Patiënt had de arts toen gezegd levensbeëindiging te wensen. De arts heeft patiënt intraveneus 2000 mg thiopental en 150 mg rocuronium toegediend, waarna patiënt overleed.

In het telefoongesprek heeft de arts er blijk van gegeven zich bewust te zijn van het onderscheid tussen palliatieve sedatie en euthanasie.

3. BEOORDELING

De commissie toetst achteraf het handelen van de arts aan de hand van de zorgvuldigheidseisen vastgelegd in artikel 2 van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding. De commissie overweegt of er naar heersend wetenschappelijk verantwoord medisch inzicht en naar in de medische ethiek geldende normen aan de zorgvuldigheidseisen is voldaan.

Gelet op bovenstaande feiten en omstandigheden is de commissie van oordeel dat de arts tot de overtuiging kon komen dat er sprake was van een vrijwillig en weloverwogen verzoek van de patiënt en van uitzichtloos en ondraaglijk lijden. De arts heeft de patiënt voldoende voorgelicht over de situatie waarin deze zich bevond en over zijn vooruitzichten. De arts is met patiënt tot de overtuiging kunnen komen dat er voor de situatie waarin hij zich bevond geen redelijke andere oplossing was. De arts heeft tenminste één andere, onafhankelijke arts geraadpleegd, die patiënt heeft gezien en schriftelijk zijn oordeel heeft gegeven over de zorgvuldigheidseisen. De arts heeft de levensbeëindiging op verzoek medisch zorgvuldig uitgevoerd.

4. BESLISSING

De arts heeft gehandeld overeenkomstig de zorgvuldigheidseisen bedoeld in artikel 2 lid 1 van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding.